

Handleiding beoordelen van de financiële jaarstukken van kerkrentmeesters en diaconie.

Het gaat om begrotingen en jaarrekeningen.

Het geven van een beoordeling over een jaarrekening is van meer belang dan het oordeel vellen over een begroting, hoewel een begroting preventieve maatregelen kan uitlokken.

De jaarrekening is de weergave van inmiddels vaststaande feiten over het afgelopen jaar, terwijl de begroting een zo goed mogelijke raming is van uitgaven en inkomsten voor het komende jaar.

Karakteristiek voor de jaarrekening is:

- dat deze is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het betreffende bestuursorgaan (kerkrentmeesters/diaconie) en dat die verantwoordelijkheid wordt gedeeld door de kerkenraad door de jaarrekening vast te stellen.
- dat daarnaast door een onafhankelijke instantie beoordeeld wordt of de gemaakte jaarrekening is opgesteld conform de geldende wet- en regelgeving daarvoor. In ons geval zijn dat voor het grootste deel de bestaande richtlijnen

Het mag duidelijk zijn dat de kerkenraad de instemming met de jaarrekening slechts kan geven na ontvangst van het verslag van een controlecommissie, een administratiekantoor of een controleverklaring van een certificerend RA of AA.

De jaarrekening moet voor 15 juni ter beoordeling worden gezonden naar het CCBB waaronder de gemeente valt. Vanaf de jaarrekening 2019 en de begroting 2020 moet dat in FRIS gebeuren.

Wat houdt nu een beoordeling wel en niet in:

1. De beoordeling is GEEN hercontrole. Voor de beoordelaar is de jaarrekening een vaststaand feit waarvan de juistheid, dankzij de (interne) controle, niet ter discussie staat.
2. De beoordeling omvat WEL de toets op de juistheid van de gevolgde procedure die moet blijken uit de aanwezigheid van de getekende verklaringen van colleges van kerkrentmeesters en diakenen en van de kerkenraad. Bovendien de getekende controleverklaring die de jaarrekening de onder punt 1. bedoelde status moet geven. Daarnaast moet er worden getoetst of de gemeente en de diaconie voldoen aan de eisen die ANBI daarvoor stelt. De vraag daarover staat in het controleverslag.
3. Het geven van het oordeel is onze CCBB taak.
4. Wij adviseren zo nodig kerkenraad en/of college (kerkrentmeester/diaconie), zeker als de risicostatus richting B of zelfs C gaat.
5. Inschatten of gemeente of diaconie in de toekomst aan haar verplichtingen (zoals betalen traktement) kan voldoen. Dat valt onder preventief toezicht. Waar nodig een meerjarenraming opvragen.
6. Hoewel kerkenraad en kascontrole ervoor moeten zorgen dat de richtlijnen van het GCBB correct zijn toegepast, moet het CCBB waar van belang checken of dat ook gebeurt. Het niet toepassen van de richtlijnen kan veroorzaken dat de jaarrekening geen goed beeld van de financiële situatie geeft.

Kern is natuurlijk: Wat houdt het oordeel in?

Het antwoord op de vraag of de gemeente (diaconie) met de verworven inkomsten in dat jaar het beoogde beleid (de gewenste activiteiten) op een doelmatige manier heeft gerealiseerd en of die realisatie voldoende perspectief (continuïteit) biedt om dat beleid en gewenste variaties daarop in de komende jaren uit te voeren.

Om tot beoordeling te komen is inzicht nodig, niet alleen financieel maar ook inhoudelijk.

Dat heeft tot gevolg dat het bestuursverslag van de kerkenraad aan de gemeente onderdeel is van de jaarrekening.

Daarnaast is voor een goede beoordeling de aanwezigheid van een beleidsplan van groot belang. Onderdeel van een beleidsplan is een raming van de dekking van dat plan ofwel een goede meerjarenbegroting. Gewoonlijk is het beleidsplan te vinden op de website van de gemeente.

Opmerkingen over een beleidsplan:

1. Omvang en diepgang van dit plan inclusief meerjarenbegroting (MJB) en de frequentie van herziening moet in redelijke verhouding staan tot omvang en activiteiten van de betreffende gemeente.
2. De bijbehorende meerjarenbegroting in FRIS beslaat een periode van 8 jaar. Dit past bij de 8 jaar termijn van een SV-aanvraag. Het hanteren van een voortschrijdend systeem is daarbij aanbevelenswaardig.

Welke informatie kan als indicator van de beoordeling dienst doen?:

1. omvang en samenstelling gemeente, inhoudelijke formatieomvang (predikant en kerkelijk werker), omvang ondersteuning (kosters administratie etc.), onroerend goed
2. Jaarlijkse inkomsten (structureel en incidenteel) uit:
 - * bijdragen
 - * bezittingen incl. eventuele exploitatieresultaten
 - * geldmiddelen (reserves)
3. Jaarlijkse uitgaven
 - pastoraat c.a. en activiteiten gemeente.
 - gebruik en onderhoud gebouwen
 - in stand houden fondsen en voorzieningen en hun omvang
4. Resultaat (in relatie tot)
 - inkomstencategorieën (omvang en stabiliteit)
 - omvang en beschikbaarheid reserves
5. balans en liquiditeit
6. relatie tussen gemeente en diaconie (overheveling)
 - de huidige regels hebben het uitsluitend, vrij streng, over een eventuele geldstroom van een rijke diaconie naar een arme gemeente. Er zijn dus mogelijkheden, goed te keuren door het CCBB.
 - gemeente en diaconie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en vanuit dat oogpunt is het zinvol hoe e.e.a. in de huidige situatie met globaal genomen voortdurende krimp van de gemeente naar de toekomst toe vormgegeven moet worden.

Beperk het werk.

Wil beoordeling niet voor alle gevallen een uitputtende, tijdrovende klus worden, dan is het zinvol om indicaties te hebben waarmee snel in het grootste deel van de gevallen het oordeel gegeven kan worden. Een oordeel staat in de voortschrijdende opvolging van begrotingen en jaarrekeningen tegen de achtergrond van het beleidsplan.

Het is een must dat gemeenten zich aan de termijnen van inlevering van stukken houden:

- Een kerkenraad moet voor aanvang van het begrotingsjaar beschikken over een goedgekeurde begroting. Die moet dan ook aangeleverd worden in FRIS.
- Wetgeving (o.a. ANBI) verplicht voor 1 juli na het verslagjaar de ANBI cijfers gepubliceerd te hebben. In FRIS wordt dat duidelijk geprogrammeerd, zodat herinneringsbrieven en alerts bijtijds worden verzonden.

Bovenstaande geldt op zich natuurlijk ook voor diaconieën, ook al kunnen er grote verschillen zijn binnen gemeenten tussen CvD en CvK. De beoordeling van de jaarrekening lijkt het hart te zijn van de beoordeling. Maar jaarbegrotingen, en vooral ook meerjarenbegrotingen, geven de mogelijkheid

preventief maatregelen te nemen. De nieuwe kerkorde (2018) geeft ons als CCBB die mogelijkheid. Als onderdeel van het beleidsplan is de reële meerjarenbegroting een must en een belangrijk document in de beoordeling van het toekomstperspectief en eventuele preventieve maatregelen van een gemeente.

Hoe beoordeel je nu qua volgorde? Een aanzet, vatbaar voor discussie en aanpasbaar aan eigen inzicht.

Algemeen:

- Beoordelen is altijd maatwerk, elke gemeente is anders. Maar er zijn bepaalde regels waar we ons uit oogpunt van uniformiteit aan houden.
- Rond altijd eerst de hele beoordeling af. Misschien kom je dingen tegen die vragen oproepen. Aan het eind kun je dan bepalen welke brief er uit gaat.
- Om te helpen bij de beoordeling moeten er vragen in FRIS beantwoord worden (zie later in deze handleiding). Die vragen en antwoorden zijn bedoeld om op belangrijke punten te letten en te helpen een goede beoordelingsbrief samen te stellen.
- De vragen zijn alleen een hulp voor beoordelaar en CCBB en houden geen goedkeuring of oordeel over de jaarrekening of begroting in.

Vorbereidende beoordelingspunten.

1. Begin met de handtekeningenlijsten van College en Kerkenraad en ga na of er sprake is van functiescheiding binnen Colleges en binnen de Kerkenraad. Zo niet, meestal volgt dan een goedkeuring met een standaardbrief met een opmerking over functiescheiding.
2. Kijk naar de Verklaringen. Als er een goedkeurende accountantsverklaring is of een beoordelingsverklaring waarin melding wordt gemaakt van een controleprotocol, dan ben je daarmee klaar.
3. Een samenstellingsverklaring voldoet niet. Als een administratiekantoor een dergelijk rapport oplevert, moet altijd het controleverslag van een controlecommissie zijn toegevoegd, en eventueel opgevraagd voor je kunt afronden.
4. Is er alleen een verklaring van een kascontrolecommissie, dan moet je een controleverslag hebben. Als dat er niet is, moet die alsnog opgevraagd worden, voordat je kunt afronden.
5. Kijk de opmerkingen in het controleverslag na. Kijk vooral of er zaken zijn die onze aandacht nodig hebben.
6. Lees de bijlagen met opmerkingen en toelichtingen door.
7. Ga na of deze gemeente een begraafplaats heeft. Zo ja, dan is er een apart financieel overzicht nodig, conform de richtlijn begraafplaatsen.

De cijferbeoordeling Balans.

1. Kijk allereerst naar het balanstotaal en beoordeel de getallen ten opzichte van de vorige jaren.
2. Loop door de verschillende tabs van de activa heen en kijk of er opvallende dingen voorkomen. Waar nodig vraag je om uitleg.
3. Bekijk de tab 00 Onroerend goed en ga na of de WOZ-waarden en de verzekerde waarden zijn vermeld. Alle onroerende goederen, behalve kerkgebouwen, worden vanaf 2020 gewaardeerd op de actuele waarde, dat is de WOZ-waarde.
4. Vastgoedbeleggingen (00.60-00.80) worden eveneens gewaardeerd op actuele waarde. Controleer dat er bij toepassing van actuele waarde niet wordt afgeschreven
5. Landerijen worden gewaardeerd tegen 50% van de fiscale waarde in box 3.
6. Ga na of een eventuele pastorie en/of kosterswoning gedekt wordt door kosten pastoraat en koster op de exploitatierekeningen. Zo niet, dan heeft men blijkbaar geen predikant/koster en vallen deze activa onder de vastgoedbeleggingen en moeten als zodanig beoordeeld worden.

7. Ga na of er tegenover onroerend goed voldoende Voorzieningen voor onderhoud zijn opgenomen.
8. Ga op de tab 01 na of de gegevens aansluiten bij de gegevens op tab 00. Dus monumentale gebouwen, dan installaties ook onder monumentaal en niet onder overige gebouwen.
9. Bij financiële activa kan het van belang zijn om de einddatum te kennen. Dit in verband met verplichte aflossingen op korte termijn
10. Controleer of de beleggingen tegen actuele waarde zijn opgenomen en de koersverschillen zijn geboekt.
11. Ga na of uit de mutatie in de geldmiddelen valt af te leiden of er bijzondere ontvangsten of uitgaven zijn geweest
12. Kijk hoe er gewerkt wordt met Bestemmingsreserves en Fondsen. De mutaties daarin lopen altijd via het resultaat. Veel gemeenten hebben boekingen onder fondsen, terwijl dit bestemmingsreserves moeten zijn en andersom. Daar moet een opmerking over gemaakt worden.
13. Kijk hoe er gewerkt wordt met de mutaties in Voorzieningen. Alle dotaties moeten via het resultaat lopen en de onttrekking juist niet. Lijkt het bedrag op Voorzieningen voldoende?

De cijferbeoordeling exploitatie.

1. Begin met het blad totaal exploitatie en ga na of er grote afwijkingen zijn ten opzichte van de begroting die daardoor extra aandacht of toelichting van de gemeente vragen.
2. Bij opbrengsten uit stichtingen kan eventueel een verband gelegd worden met de financiële activa. Het kan zijn, dat er sprake is van een annexe stichting (een stichting die onder de ANBI-regeling voor de PKN valt).
3. Beoordeel of de ontwikkeling in de opbrengst levend geld redelijk te verklaren is of wordt toegelicht.
4. Doorzendcollectes moeten één op één afgedragen worden. Dat betekent dat de rubriek 84 en 53 op regelniveau identiek moeten zijn. Anders een opmerking maken in de brief. Eventuele meer afdracht wordt apart verantwoord op 51 of 52.
5. Zijn de kosten voor pastoraat redelijk af te leiden uit de gegevens onder scherm AI2?
6. Zijn de kosten vermogensbeheer enigszins te verklaren uit de beleggingen?
7. Kijk naar het totaalresultaat en de toestandkoming daarvan. Hoe gaat men daar om met toevoegingen en onttrekkingen aan vermogen en voorzieningen? Zijn er opvallende verschillen ten opzichte van begroting en vorig jaar?
8. Bekijk alle Baten en Lasten en ga na of er belangrijke afwijkingen zijn van de begroting en zo ja, of die worden verklaard in de toelichting.
9. Ga na of benodigde toevoegingen aan reserves zijn gedaan (bijv. bij herwaardering onroerend goed en koersverschillen).

Begraafplaatsen apart beoordelen, zowel voor begroting als financieel overzicht. Lees ook de aparte richtlijn en de handleiding voor begraafplaats door.

- Ga na of de balanstotalen en de exploitatieresultaten van het financieel verslag aansluiten met de vijf balansrekeningen in FRIS die betrekking hebben op de begraafplaats.
- Ga na of de rekening Vooruit ontvangen gelden aanwezig is en op de juiste manier wordt behandeld.
- Ga na of de Voorziening ongeveer kan kloppen met het aantal graven en lopende contracten.
- Let op de liquiditeitspositie ten opzichte van de Voorziening
- Ga na of de onderlinge schuldverhouding via een aparte regel in FRIS is geëlimineerd. (Zie voorbeeld in de handleiding).

In de handleiding en het rekenmodel op de site wordt een standaardmodel voor de jaarrekening begraafplaats gegeven, maar het gebruik daarvan is niet verplicht. Het geeft wel aan waar wij op controleren en vooral hoe je een Voorziening berekent en Vooruit ontvangen gelden in meerdere jaren laat vrijvallen.

Nog wat tips.

- Kom je vreemde dingen tegen of wil je meer informatie, pak dan de jaarrekening van twee jaar terug er bij. Als je de jaarrekening 2020 beoordeelt, staat daar het jaar 2019 naast. Als je dan even jaarrekening 2018 erbij pakt heb je ook de cijfers van 2017, dus vier jaar in totaal. Dat scheelt soms briefwisseling of mailverkeer naar de gemeente. Vaak wordt iets in de begrotingen al aangekondigd, dus behoren wij dat te weten.
- Neem een kijkje op de website van de gemeenten. Daar vind je veel informatie die relevant kan zijn voor de beoordeling. Je krijgt ook een indruk van het leven en werken van de gemeenten.

Categorieën A-B-C-D en de omgang daarmee.

De gemeenten worden op grond van hun financiële cijfers door FRIS als advies ingedeeld in de groepen A, B, C en D. De berekeningsmethodiek daarvan is vastgelegd in het document risico statussen.

Preventief toezicht houdt in dat wij in een vroeg stadium contact leggen. Daarin wordt vooral aandacht besteed aan de meerjarenbegroting die we dan opvragen via FRIS. Vaak wordt er meteen een bezoek afgelegd. Bij de C-categorie wordt om een meerjarenbegroting gevraagd.

Uitleg van beoordelingsvragen in FRIS.

In FRIS moeten de beoordelaars een aantal vragen beantwoorden bij het beoordelen van de begroting en jaarrekening. Deze vragen zijn in 2020 veranderd. In dit document staan de beginvragen opgenomen. Afhankelijk van het antwoord verschijnt er een vervolgvraag en een voorstel voor een brieftekst. Als in de jaarrekening bepaalde rubrieken niet voorkomen, wordt er geen vraag over gesteld. Dus als een diaconie geen onroerend goed heeft, wordt er ook geen vraag over gesteld. Als een gemeente geen begraafplaats heeft, worden er geen vragen over gesteld enz.

Het kan de eerste jaren nog even mis gaan, omdat er nog gemeenten zijn die in dat geval toch nullen invullen waardoor het systeem de vaag alsnog stelt.

De vragen zijn meestal zo samengesteld dat er alleen ja of nee kan worden geantwoord. Soms zijn er toch vragen die niet relevant zijn voor deze gemeenten. Dan vult u "ja" in en geeft dat aan in de toelichting aan waarom de vraag hier niet relevant is.

De bedoeling van de vragen is dat een nee betekent: "er is iets niet goed m.b.t. het onderwerp en mogelijk is actie gewenst". In dat geval komt er ook een actie-voorstel of een voorstel voor een tekstblok in de beoordelingsbrief.

JAARREKENING

ALGEMEEN

V-JR001 - Verklaringen en controleverslag volledig

Zijn de juiste verklaringen en het controleverslag of de accountantsverklaring volledig ingevuld en ondertekend?

- Dit is een basale vraag om de beoordeling te kunnen afronden. Echter, het komt nog vaak voor dat de verklaringen onvolledig zijn (bijv. ontbreken van de verklaring administratieve organisatie).

V-JR002 - Controleverslag - aandachtspunten

Blijkt uit het controleverslag of de accountantsverklaring, dat er bijzondere aandachtspunten zijn? Afhankelijk van de opmerking in het verslag overweegt u een brieftekst of een bezoek.

V-JR003 - Bestuursverslag aanwezig

Is er een bestuursverslag waarin het gevoerde beleid en de bijzonderheden van het boekjaar beschreven worden?

Zie het scherm 'Toelichting' en de eventuele extra bijlagen op het scherm 'Bijlagen en verklaringen'.

- Dit is een van de punten waaraan de komende jaren extra aandacht zal worden besteed.

V-JR004 - Functiescheiding

Blijkt uit het scherm 'Algemene Informatie 1' en de verklaring van de kerkenraad dat er sprake is van functiescheiding?

- Mocht dat niet zo zijn, dan wordt er in elk geval een opmerking over gemaakt met de vraag daarin verandering aan te brengen of een strakke interne procedure te volgen.

V-JR005 - Samenstelling kerkenraad en college

Hoe beoordeelt u de samenstelling van kerkenraad en college?

- Deze vraag staat erin, omdat er in de kerkorde een minimum aan het aantal ambtsdragers wordt gesteld (2 ouderlingen, 2 diakenen, 2 kerkrentmeesters en een predikant) en het aantal leden van CvD en CvK (minstens 3).
- Als er veel vacatures zijn, kunt u overwegen daarvan een melding te maken in de brief en voor te stellen dit op te nemen met de classis. Dat kan los van de vraag zo wie zo nodig zijn, maar dat moet u dan wel in de brief aankondigen.

V-JR006 - Grondslagen

Voldoen de grondslagen, inclusief eventuele gemelde afwijkingen, aan de richtlijn?

- Daarvoor moet de tekst in het scherm Grondslagen ingevuld zijn. Vaak is dit blad blanco of domweg gekopieerd vanuit het vraagteken, terwijl dit niet klopt met de toepassing. Dan is het goed om daar een opmerking over te maken.

BALANS

V-JR007 - Onroerend goed - waardering

Worden voor het onroerend goed de juiste waarderingen consequent toegepast en wordt bij waardering op actuele waarde de WOZ waarde genomen? Bij historische kostprijs minimaal 1 euro?

- Deze vraag wordt gesteld in de overgangsfase. Iedereen moet vanaf boekjaar 2020 de actuele WOZ-waarde hanteren, tenzij de aanschafprijs hoger is dan die WOZ-waarde.
- Uitzondering: kerkgebouwen mogen tegen historische prijs met een minimum van €1.
- Afhankelijk van de cijfers moet er gevraagd worden dit nog dit jaar aan te passen of men mag bij kleine verschillen wachten tot het volgend jaar.
- Omdat invullen van verzekerde waarden en WOZ-waarde verplicht is, kunt u zelf de materialiteit beoordelen.

V-JR008 - Onroerend goed - verzekerde en WOZ-waarde

Zijn verzekerde waarden en WOZ-waarden vermeld waar nodig?

- Deze vraag staat erin ondanks het feit dat men een scherm niet kan afsluiten als er niets in ingevuld, dus het veld leeg is. Als men echter nul of één invult kan de indiener door, maar klopt de waardering niet met de WOZ-waarde. U beslist dan wat u moet doen, teruggeven of opmerking in een brief.

V-JR009 - Onroerend goed - afschrijvingen vastgoedbeleggingen

Ziet men op vastgoedbeleggingen die gewaardeerd zijn op de actuele waarde, af van afschrijvingen?

- Waardering op actuele waarde houdt in dat men niet afschrijft. Alleen als de aanschafwaarde blijvend hoger is dan de WOZ-waarde kan worden overwogen er in ineens of in een aantal jaren op af te schrijven tot de WOZ-waarde is bereikt.
Ook op kerkgebouwen mag men nog afschrijven. Dat is eigen beleid van een gemeente.

V-JR010 - Onroerend goed - voorziening onderhoud

Is er een voorziening voor onderhoud gevormd?

- Als er gebouwen zijn, zal het maar zelden voorkomen dat er geen onderhoudsvoorziening nodig is. U kunt de noodzaak beoordelen aan de hand van de posten onder de onroerende zaken.

V-JR012 – Beleggingen – actuele waarden

Worden de actuele waarden vermeld en als eindbedrag op de balans opgenomen?

- Deze vraag dient om na te gaan of de waardering en de koersverschillen juist zijn weergegeven en er een splitsing is gemaakt tussen waardering en ontvangsten van dividenden en rente.

V-JR013 - Bestemmingsreserves en -fondsen - correcte toepassing

Worden bij rekeninggroep 21 alleen de bestemmingsreserves en -fondsen opgenomen en staan er geen voorzieningen onder?

- Deze vraag staat erin, omdat gebleken is dat beide erg vaak door elkaar worden gehaald, mede omdat men het verschil tussen een fonds en een voorziening niet kent. Van oorsprong noemde men een voorziening vaak fonds
- Vaak zal een correctie nodig zijn, zeker bij de aanvraag van een solvabiliteitsverklaring. Afhankelijk van de grootte kunt u overwegen dit jaar te laten corrigeren of aan te kondigen dat dit volgend jaar moet gebeuren.
- Het onjuist invullen van de gegevens heeft ook gevolgen voor de buffer en de risicostatus en de ANBI-gegevens, dus is het extra belangrijk na te gaan hoe u om wilt gaan met een correctie.

V-JR013-B - Bestemmingsreserves en fondsen - juiste toepassing fondsen en reserves

Zijn de bestemmingsfondsen volgens de regels fondsen (bestemming bepaald door derden) en geen reserves en zijn er geen bestemmingsreserves die in feite fondsen zijn?

- Deze vraag is opgenomen om bij foutieve invulling aan een gemeente duidelijk te maken dat er een verschil is tussen bestemmingsreserves en -fondsen.

V-JR014 - Voorzieningen - correcte toepassing

Worden bij voorzieningen uitsluitend voorzieningen opgenomen en staan er geen bestemmingsreserves of -fondsen onder?

- Ook hier weer om eigen vermogen en vreemd vermogen duidelijk uit elkaar te halen.

V-JR015- langlopende schulden - einddatum.

Vergt de einddatum van de leningen extra aandacht voor de financiële positie?

- Deze vraag staat erin om na te gaan of er voldoende middelen zijn om komende aflossingen te kunnen voldoen.

EXPLOTATIE

In deze sectie wordt de beoordeling van de exploitatierekening uitgevoerd.

V-JR016 - Verhouding inkomsten en pastoraatskosten

Is er een gezonde verhouding tussen inkomsten en pastoraatskosten?

- In beginsel zouden de opbrengsten levend geld de kosten van het pastoraat moeten dekken. Maar dan kan door andere inkomsten per gemeente verschillen. Als bijvoorbeeld 30% van de kosten betrekking heeft op pastoraat en 60% op onderhoudskosten en energie, is er duidelijk iets mis. Beoordeling is maatwerk naar eigen inzicht.

V-JR017 - Levend geld - ontwikkeling

Zijn er bijzondere ontwikkelingen in de opbrengsten levend geld die om aandacht vragen?

- Een sterke daling van de opbrengst levend geld die niet strookt met de daling van de ledenaantallen, kan wijzen op andere onderhuidse problemen. Dan is het vaak zinvol om een “kennismakingsbezoek” te brengen of een signaal te geven aan het breed moderamen van de classis.
- Een daling kan ook het gevolg zijn van krimp in leden of verschuiving van de leeftijdsgroepen. Ook dan zal vaak extra informatie nodig zijn. Bijvoorbeeld de opbrengst vrijwillige bijdrage naar leeftijdsgroep over de afgelopen drie jaar en de komende acht jaar. Oftewel, vraag om de meerjarenbegroting in FRIS in te vullen bij de komende begroting.

- **V-JR018 - Doorzendcollecten - opbrengst=afdracht**

Stemmen de totalen van door te zenden en doorgezonden collecten overeen (groep 84 met groep 53)?

- Wat binnenkomt moet ook afgedragen zijn is het motto. Dit houdt mede verband met de huidige quotumregeling.

V-JR021 - Pastoraat - bezetting en kosten

Is er een verband tussen de pastoraatskosten en de bezetting van predikanten en kerkelijke werkers op scherm Ai2 (Algemene informatie gemeente (2))?

- Het kan voorkomen dat een gemeente geen predikant heeft, maar er in de rubriek pastoraat wel een vraag wordt gesteld, omdat er gastpredikanten zijn. In dat geval kunt u als toelichting vermelden “niet relevant” en dan met ja beantwoorden.

V-JR022 - Salarissen - bezetting en kosten

Is er een verband tussen de salariskosten en de bezetting overige betaalde medewerkers op scherm Ai2 (Algemene informatie gemeente (2))?

- Een controle vraag. Als er geen kerkelijk werkers zijn, dat zijn dus degenen die op de loonlijst staan, kunnen er ook geen salarissen zijn en ook geen afdrachten van premies zijn. Zijn er wel kerkelijk werkers, dan moet de vraag gesteld worden waar de kosten zijn verantwoord en of die lager uitvallen dan de predikantskosten bij een fulltime predikant.
- Mogelijk zijn er geen kerkelijk werkers maar vrijwilligers met een vergoeding.

ANBI

In deze sectie wordt beoordeeld of voldaan is aan de ANBI-publicatieverplichtingen

V-JR026 – ANBI – publicatieverplichtingen

Is er op de ANBI-pagina actuele informatie opgenomen over de onderwerpen:

- * Algemene gegevens over gemeente resp. diaconie
- * Bestuurssamenstelling
- * Doelstelling
- * Beleidsplan
- * Voorgenomen en verrichte activiteiten
- * Financiële gegevens zoals aangegeven in het FRIS ANBI-rapport of het verkorte overzicht uit FRIS
 - Door koppeling van FRIS met de website is dat eenvoudig te controleren. U kunt in de brief wegstrepen welke punten niet relevant zijn, mocht er sprake zijn van onvolledigheid en ontijdigheid waardoor er geen mutatie op de site plaatsvond.

AFRONDING

V-JR036 - Financiële positie

Verwacht u op basis van de financiële positie binnen vijf jaar problemen?

- Als de situatie naar uw mening gezien de ontwikkeling in de afgelopen jaren minder gezond oogt, kunt u naar voorgaande jaren kijken en uw eigen verwachting aangeven. Ga dan na of u het nodig vindt om uit oogpunt van preventief toezicht en bijtijdse advisering een meerjarenraming op te vragen of een bezoek te brengen (of beide).

V-JR037 – Verenigingsgebouwen, centra.

Zijn de verenigingsgebouwen en/of (niet) kerkelijke centra kostendekkend?

- Deze vraag staat erin, omdat vaak wordt geconstateerd dat de gegevens onvoldoende zijn en men vermoedt, of zelfs kan zien, dat er een structureel tekort is. Dat vraagt om nadere informatie en om actie.
- Soms draait het financieel wel goed, maar kan men BTW-plichtig zijn. Soms heeft men een beheerder in dienst die ondergebracht wordt onder de gemeente om tekorten op het centrum te verbloemen.

V-JR038 - Stichting - deelname en zeggenschap

Leidt u uit de stukken of de toelichting af dat men deelneemt in enige stichting en daarin de overwegende zeggenschap heeft?

- De richtlijn schrijft dan enkele zaken voor zoals vermelding van zetel, doelstelling etc.
- Is het een annexe stichting dan moet de relatie duidelijk blijken en is de stichting gehouden zich te houden aan de richtlijn die ook voor de gemeente geldt.

V-JR039 - Verplichtingen - niet uit de balans blijkend

Zijn de niet uit de balans blijkende verplichtingen, zoals opgenomen in de toelichting, voldoende duidelijk?

- Meestal kunnen we dat niet zien, maar als ze erin staan, moet de beschrijving duidelijk zijn en het risico in te schatten.

V-JR999 - Algemene opmerkingen

Algemene opmerkingen met betrekking tot deze beoordeling

- Deze staat erin voor de beoordelaar als deze nog iets kwijt wil waarin de vragen niet voorzien. Of een andere opmerking die niet op de tijdlijn hoort.

BEGROTING

Algemeen

In deze sectie worden algemene aspecten van de begroting beoordeeld.

V-BG001 - Verklaringen en controleverslag volledig

- Dit is een basale vraag om de beoordeling te kunnen afronden.

V-BG003 - Voldoende toelichting

Wordt bij wezenlijke afwijkingen ten opzichte van vorig jaar en/of de voorgaande jaarrekening voldoende toelichting gegeven?

- Een soort overall view die naar eigen inzicht beoordeeld wordt.

Exploitatie

In deze sectie wordt het exploitatiegedeelte van de begroting beoordeeld.

V-BG005 - Levend geld - ontwikkeling

Is de opbrengst van het levend geld in lijn met de vorige jaren en de landelijke trend van afname van opbrengsten?

- Als er sprake is van een stijgende opbrengst levend geld, terwijl er in de afgelopen jaren een ander beeld is ontstaan, is het goed na te gaan of dit klopt met de landelijk dalende trend in de opbrengst levend geld als gevolg van krimp en dalende leden aantallen door overlijden.

BG006 - Inkomsten en pastoraatskosten - verhouding

Is er een gezonde verhouding tussen inkomsten en pastoraatskosten?

- In beginsel zouden de opbrengsten levend geld de kosten van het pastoraat moeten dekken. Maar dan kan door andere inkomsten per gemeente verschillen. Als bijvoorbeeld 30% van de kosten betrekking heeft op pastoraat en 60% op onderhoudskosten en energie, is er duidelijk iets mis. Beoordeling is maatwerk naar eigen inzicht.

V-BG007 - Salarissen - bezetting en kosten

Zijn de salariskosten redelijk te verklaren vanuit de gegevens op scherm Algemene Informatie gemeente (2) (Ai2)?

- Een controle vraag. Als er geen kerkelijk werkers zijn, dat zijn dus degenen die op de loonlijst staan, kunnen er ook geen salarissen zijn en ook geen afdrachten van premies zijn. Zijn er wel kerkelijk werkers dan moet de vraag gesteld worden waar de kosten zijn verantwoord en of die lager uitvallen dan de predikantskosten bij een fulltime predikant.
- Mogelijk zijn er geen kerkelijk werkers maar vrijwilligers met een vergoeding.

V-BG008 - Incidentele baten en lasten - toelichting

- Zijn de verwachte incidentele baten en/of lasten toegelicht?

V-BG009 - Overheveling

Is het vrijwel zeker dat er geen overheveling van gelden naar de gemeenten plaatsvindt of dat de overheveling is goedgekeurd door het CCBB?

- Zolang de huidige kerkorde geen uitzondering maakt, blijft deze vraag erin. Mogelijk komt er de komende jaren een landelijke richtlijn overheveling.

ANBI

In deze sectie wordt beoordeeld of voldaan is aan de ANBI-publicatieverplichtingen.

V-BG011 - ANBI-publicatieverplichtingen

Is er op de ANBI-pagina actuele informatie opgenomen over de onderwerpen:

- * Algemene gegevens over gemeente resp. diaconie
- * Bestuursamenstelling
- * Doelstelling
- * Beleidsplan
- * Voorgenomen en verrichte activiteiten
- * Financiële gegevens zoals aangegeven in het FRIS ANBI-rapport of het verkorte overzicht uit FRIS

- Door koppeling van FRIS met de website is dat eenvoudig te controleren. Het gaat erom nog eens te controleren of de juiste jaren wel op de website staan. Mogelijk ontbreekt er meer, dan kunt u in de brief wegstrepen welke niet relevant zijn, mocht er sprake zijn van onvolledigheid en ontijdigheid waardoor er geen mutatie op de site plaatsvond.

Afronding

In deze sectie wordt een aantal punten voor de afronding van de beoordeling behandeld.

V-BG013 - Beleidsplan

Is er een beleidsplan aanwezig op de ANBI-pagina?

- Deze vraag is eigenlijk dubbel, maar omdat deze vaak ontbreekt, is deze nog eens gesteld. Er wordt overwogen deze weg te halen omdat BG011 daarvoor ook kan worden gebruikt

V-BG013-A - Beleidsplan en begroting

Is de begroting in lijn met het beleidsplan?

- Deze vraag is alleen relevant, als het een gemeente betreft die extra aandacht nodig heeft. Vaak zullen er dan al meer contacten zijn. Het is niet de bedoeling dat een beoordelaar vast gaat stellen of de begroting klopt met het totale beleidsplan. Wanneer relevant, bijvoorbeeld bij een verhoogde bezetting van kerkelijk werkers, zou men na kunnen gaan wat er in het beleidsplan staat. Bovendien hoeft het beleidsplan van de ANBI site niet identiek te zijn aan de intern geldende versie.

V-BG014 - Financiële positie

Verwacht u op basis van deze begroting en de reeds bekende financiële positie binnen vijf jaar problemen?

- Als de situatie naar uw mening gezien de ontwikkeling in de afgelopen jaren minder gezond oogt, kunt u naar voorgaande jaren kijken en uw eigen verwachting aangeven. Ga dan na of u het nodig vindt om uit oogpunt van preventief toezicht en bijtijds advisering een meerjarenraming op te vragen of een bezoek (of beide) te brengen.

V-BG015 - Risicostatus eventueel aanpassen

Moet de risicostatus door de bevindingen in deze begroting gewijzigd worden?

FRIS geeft een rekenkundig advies over de risicostatus. Er zijn echter verschillende oorzaken te noemen die tot gevolg kunnen hebben dat een status aangepast moet worden. Bijvoorbeeld als er ondanks financieel goede posities toch iets aan de hand is met bestuurskracht, vacatures, pastoraat diaconaat etc. waardoor een CCBB al dan niet samen met de classis al contacten met de gemeente heeft.

V-BG999 - Algemene opmerkingen

Algemene opmerkingen met betrekking tot deze beoordeling.

- Deze staat erin voor de beoordelaar als deze nog iets kwijt wil waarin de vragen niet voorzien. Of een andere opmerking die niet op de tijdlijn hoort.
- Eventueel een aandachtspunt voor de volgende jaarrekening.